

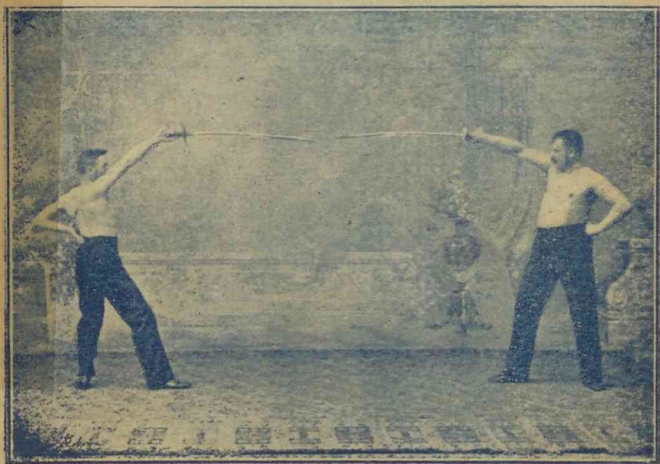
12346

A

KARDPÁRBAJVIVÁS KÉZIKÖNYVE.

IRTA

PAYKA VILMOS.

12 ÁBRÁVAL.

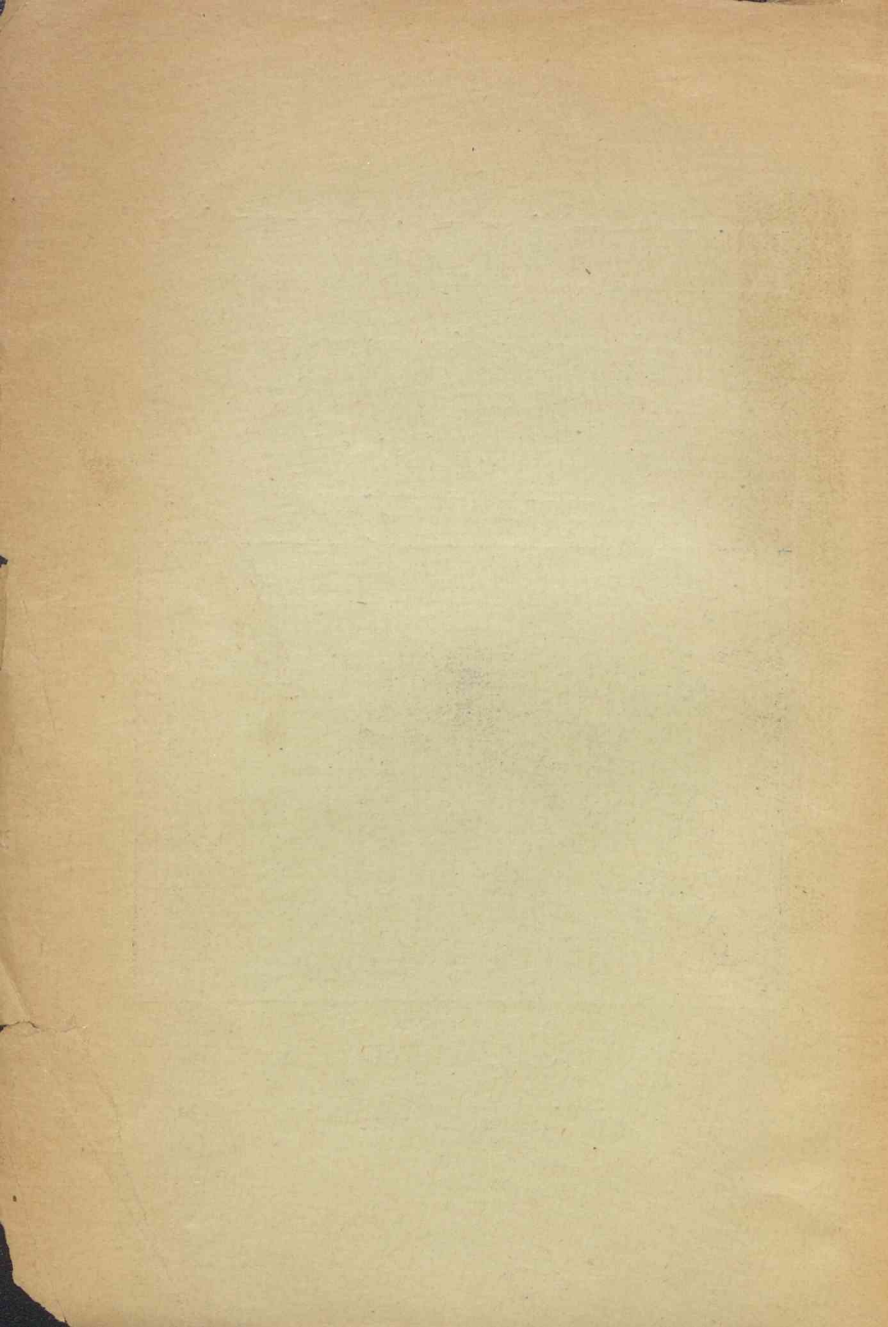
***

NAGY-BECSKEREK.

FLEITZ FER. PÁL KIADÁSA

1897

A

KARDPÁRBAJVIVÁS

KÉZIKÖNYVE.

IRTA:

PAYKA VILMOS,

PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁGI SZÁMTISZT,
A TORONTÁLI ATHLETICAI CLUB MŰVEZETŐJE.

NAGY-BECSKEREK,
PLEITZ FER. PÁL KIADÁSA.
1897.

SZTE Klebelsberg Könyvtár

J001249611

12346

NYOMATOTT PLEITZ FER. PÁLNÁL NAGYBECSKEREKEN.

TARTALOM.

I. A kard	7
II. A párbajvivás	8
III. A vivó állás	9
IV. A rendszeres támadás	12
V. Cselvetés összetett (complicált) támadás	14
VI. Előnyomulás	18
VII. A rendszeres védelem	22
VIII. Védelem a magas fejevédelmi állásból	23
IX. Összetett támadás védelme	26
X. Rendszeres védelem a magas vállvédelmi állásból	28
XI. Rendszeres viszonttámadás (riposte)	31
XII. Elő-vágások	33
XIII. Penge támadás, penge megkötés, lefegyverzés.	34
XIV. Kitérés	36
XV. Egyéb tudnivalók	37

ELŐSZÓ.

A párbajvívás a becsületsértés társadalmi uton való megtorlásában, illetve a becsület társadalmi uton való megvédésében gyökerezvén, mint a társadalom egyik szerény tagja, jelen munkámmal a társadalom azon tagjainak akarok utbaigazítást adni, kiket a sors a körülmények a párbajvívásba kényszerítenek.

Bőséges tapasztalataim alapján, miket 15 éven át a vívás terén, részint mint oktató, részint mint párbajvivó, részint mint párbajsegéd szereztem, állítottam össze jelen munkámat. Képtelenség lenne bármely követendő formát, mint győzhetlent, vagy biztosan győztest felállítani, mert hiszen a párbajvívás kimenetelébe bele játszik a nagy ismeretlen, a sors intéző ujjá, mely emberi véges elmével ki nem számítható előnyt vagy hátrányt képes nyújtani a felek, nek; de mégis a mennyire az ismeretlen figyelembe vétele nélkül számítani lehetséges, mindazok, kik a kardvíváshoz értenek, munkámat realis alapon állónak

fogiák találni, azok pedig, kik a kardvíváshoz nem értenek, s mégis párbajt kell vívniok, munkám át-
tanulmányozása által legalább tájékozottan veszik fel
a küzdelmet.

Kelt Nagy-Becskereken, 1897. évi május hó.

Payka Vilmos,

pénzügyigazgatósági számtiszt,
a torontáli atletikai club
művezetője.

I. FEJEZET

A k a r d.

A párbaj eszköze: a *kard*.

A kardnak kétféle előállítási formáját különböztetjük meg, u. m. *egyenes*, és a hegye felé $\frac{1}{3}$ részben *hajlitott*, görbe kardot. Minthogy nálunk a párbajok csak a hajlitott karddal vannak szokásban, jelen munkámban kizárólag ezen kard ismertetésével fogok foglalkozni.

A kardnak két alkatrészét különböztetjük meg:

a) A *markolatot* a *kosárral*, és b) a *pengét*.

A kard technikailag, illetve használatának alkalmazásánál 3 részre osztható: 1. a markolat, fogásra, 2. a penge $\frac{2}{3}$ része a kosártól kezdve a védelemre, olykor vágásra és a hegytől visszaszámított $\frac{1}{3}$ rész, a vágó (szuró) erő, olykor a védelemre is. A vágó erő a kard mindkét oldalán nyilvánul, mivel a kard $\frac{1}{3}$ résznyire a fokán is élezve van. Volna még a kardlap, de ezzel se ne vágjunk, se ne védjünk. A vágó erő

már a kard gyári előállításánál is kifejezésre jut, a mennyiben számtalan kardnál tapasztaltam, hogy a penge súlypontja a hegytől számított $\frac{1}{2}$ részen van alkalmazva. Ennek következtén lehet a kéz által különben kis lendülettel vezetett pengével erős mély sebet vágni, szurni.

A kard terjedelmét illetőleg, gyárilag 3 formában állittatik elő: u. m. *keskeny* (salon), *középszéles* (fél salon), *széles* (szolgálati) kard. Hogy minő kard használtassék, az teljesen a felek, illetve segédek megállapításától függ, kik a választásnál bizonyára tekintetbe veszik a felek testi erejét, a kardok ellentálló képességét, s az ügy súlyos voltát, mivel természetesen szélesebb, nehezebb karddal mélyebb sebet lehet ejteni.

II. FEJEZET.

A párbajvívás.

Ha oly féllal állunk szemben, kiről tudjuk, vagy feltételezzük (katonatiszt), hogy a vívásban *jártas*, feltétlenül *támadjunk*. Ha pedig oly féllal állunk szemben, a kiről tudjuk, hogy a kardvívásban *nem jártas*, *várjuk* be támadását.

Ezen elv mellett a következő körülmények érvelnek: Töbször láttam, hogy jeles amateur vivó a kiállásnál bizonyos elfogultságot tanusít még gyenge vivóval szemben is, ezen körülmény csak annak tu-

lajdonítható, hogy bármennyire bizzék erejében, vivási gyakorlottságában, nem tudván mit mer ellenfele, a vivás kimenetele felől kétséggel van. De ezen elfogultság csak időleges, vagyis a vivás folyamán látva, hogy ellenfele nem félelmes ellenfél, elfogultsága elenyészik, higgadtsága mindinkább visszatér, s ellenfelét, ki gyors fellépéssel, támadással az elfogultságot kizsákmányolhatta volna, a tudomány és gyakorlat adta ismeretek egész tárházával támadja és megsebesíti.

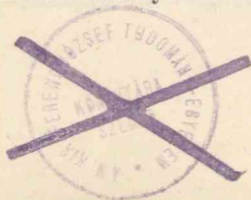
Elvemnek második része, vagyis a védelem mely időben való alkalmazása az elmondottakból önként következik. Gyakorlatlan, természetes vivótól rendszeres támadást nem várhatunk, s a támadás kivédése után, ellenfelünk magát teljesen kezünkbe adta, — viszont támadásunk sikerül, mert ellenfelünk, állásából kijöven, lába alól elvesztette a talajt, a biztos állást. Gyakorlott vivó egyébiránt már a kiállásnál meg tudja bírálni ellenfelét annak vivóállásából. (Miként áll, hogy tartja a kardot.)

Ezen elvből kifolyó *elhatározással* menjünk a vivó-térre.

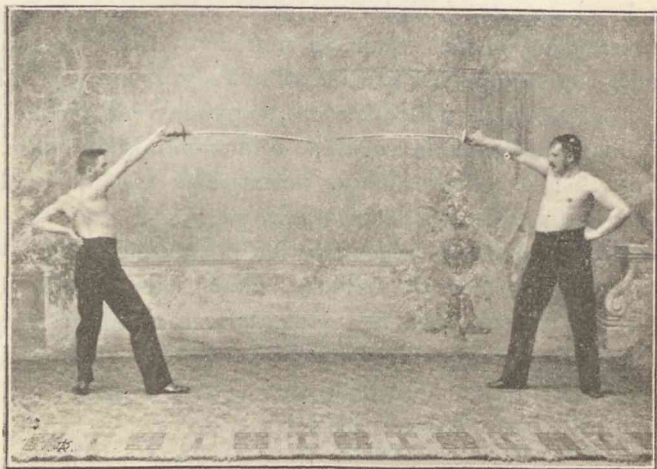
III. FEJEZET.

A vivó állás.

Elfoglalva a segédek által kijelölt helyet, a kezünkbe adott kardot közvetlen a kosár alatt fogjuk balkézbe, s a test mellett könnyedén tartsuk, ügyelve

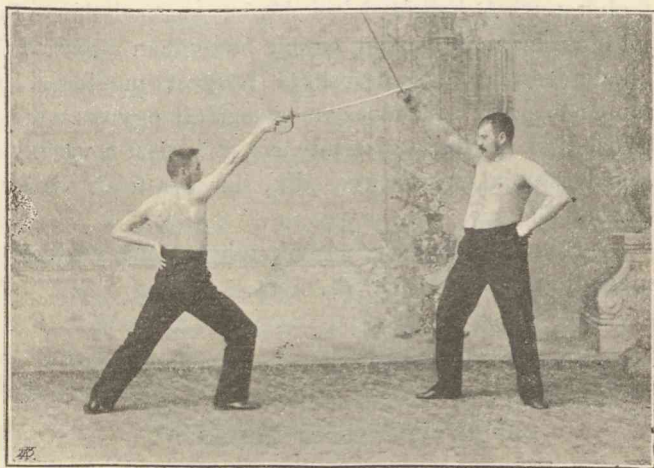
arra, hogy a kard hegye, mely már akkor az orvos által karbolozva van, földet (padlatot) ne érintsen. Ezen helyzetben várjuk az intéző segéd jelszavát „*vivó állásba.*“ Melynek elhangzása után, bal sarkunkon a jobb lábujhegy segítségével egy fél bal fordulatot teszünk, egyidejűleg a kardmarkolatot jobb kezünkkel megfogva, a bal kézről kiemelve, hegygyel felfelé, éllel befordítva, bal mellünk elé hozzuk, ott megállapodva, ugyanazon helyzetben jobb mellünk elé visszük és gyorsan kardhegygyel a padló felé buktatjuk, szemeinkkel egyuttal a baloldalon álló se-

1. ábra.

latot teszünk, egyidejűleg a kardmarkolatot jobb kezünkkel megfogva, a bal kézről kiemelve, hegygyel felfelé, éllel befordítva, bal mellünk elé hozzuk, ott megállapodva, ugyanazon helyzetben jobb mellünk elé visszük és gyorsan kardhegygyel a padló felé buktatjuk, szemeinkkel egyuttal a baloldalon álló se-

gégeket felkeressük, aztán az elmondottakat jobb felé ismételjük, innen jobb lábunkat a balhoz huzva, szemben álló ellenfelünket köszöntjük, s jobb lábunkkal kilépve toppantunk, karunkat a karddal együtt ki-nyújtjuk magasan a fej előtt és fölött.

2. ábra.

Balkezünk hátra derékunkhoz simul. Az állásnak *természetesnek, nem merevnek*, mindazáltal *keménynek* kell lenni. A test egész súlya a *bal* lábon lévén, hogy a job láb a padlaton nyugodtan lehessen, bal lábunkat térdben, a mennyire szükséges, meghajlítjuk. A kardot arcunk előtt tartjuk oly magasan, hogy a

kard alól ellenfelünket teljesen láthassuk. A kardhegy, ellenfelünk szemeinek van irányítva. A kardél felfelé van fordítva. Karunk bár nyújtva van, de a kar a tartás alatt nehogy merevségbe menjen, a könyökben egy kissé hajlitsuk meg. A kardot fogjuk azon ponton, hol a markolat vége a kosár felső részével összefoglaltatott. A balkéz hátul lévén, gyakorlatlan vivő jól teszi, ha nadrágsziját, ennek hiányában a nadrágon alkalmazott csattos összekötő nyelvet megfogja. A toppanás azért szükséges, mert ezáltal egyrészt meggyőződünk testünk egyensúlyáról, másrészt a vezénylő segéd szintén megbizonyosodik, hogy a felek vívásra készen állanak.

Ezen állásban maradjunk míg a vezénylő segéd megadja a jelt: *szabad*. (1. ábra.)

IV. FEJEZET.

A rendszeres támadás.

Karddal 6-féle fővágást adhatunk.

1. *Fej-vágás*. Miként neve mutatja, a vágás a fejre irányittatik és pedig éllel függőlegesen lefelé. Itt ne felejtjük azon körülményt, hogy a kardnak hajlása, görbülése van, tehát a vágás ne egész karral, inkább a csuklóból eresztve történjék, mely esetben, ha az ellentél védi is a vágást, alacsony védelmi vonalon felül sikerül. A fej-vágás a viállásból következőképpen

történik: a kard hegyét lebuktatva folytatólagosan egy ivet, mely tőlünk ellenfelünkhöz vezet, irunk le, a lendületet akkor adjuk bele, midőn az iv végéhez közeledünk. Ezen egész mozgást a csukló, mintha tengely volna, teszi meg. Vágás után vegyük fel azonnal a vivó állást.

2. *Mell-vágás.* Iránya: a bal váll-csúcstól a jobb csipő. Vivó állásból következőleg visszük végbe: Kardunk hegyét éppen úgy buktatjuk alá, mint a fejevágásnál, csakhogy az itt megkövetelt irányt adjuk a lendületnél. Vágás után vegyük fel azonnal a vivó állást.

3. *Has-vágás.* Iránya: a bal csipőtől a jobb váll csucs. Vivó állásból a következőleg visszük végbe: a kardélt mindenekelőtt csuklónk egy mozdulatával lefordítjuk, azután a kardhegygyel fölfelé és kifelé egy ivet irunk le, s adjuk a lendülethez a megkívántató irányt. Egyidejűleg jobb lábunkkal balra előre kilépünk. Vágás után rögtön vegyük fel a vivó állást.

Ezek a balról jobbra irányított vágások.

4. *Oldal-vágás.* Iránya: a jobb csipőtől a bal vállcsúcs. Vivó állásból következőleg visszük végbe: a kard élét csuklónk egy mozdulatával lefordítjuk a nélkül, hogy az állást vagy a kar fekvését változtatnók s egy ivet irunk le be és kifelé s adjuk a lendülethez a kívánt irányt.

5. *Váll-vágás.* Iránya: a jobb vállcsúcstól a bal csipő Vivó állásból ugyanugy visszük végbe mint az oldal-vágásnál leírva van, csakhogy nem kell oly

nagy ívet leírnunk, egyszerűen a kardél lefordítása után a lendületnek az irányt felülről lefelé menőleg megadjuk.

Ezen vágások a jobbról balra irányított vágások.

6. *A szurás, döfés.* A szurásnak két nemét különböztetjük meg: felső és alsó szurás. A felső szurás tere a gyomor szájától a mell és a fej. Az alsó szurás tere a gyomor és a has.

Vívó állásból a következőleg visszük végbe a felső szurást: maga a vívó állás kilépéssel felső szurás.

Az alsó szurásnál a kard élét csuklónk egy mozdulatával lefordítjuk s körülbelül a gyomorral egy irányba kardunkat lehozzuk, kilépve, a gyomor találva van. A szurás nagyon súlyos következményű sebesülést vonván maga után, csak tetlegesség általi sértésnél és ott is ritkán engedik meg, sőt ha meg is volna engedve, csak végső esetben használjuk, ha ellenfelünket vágásokkal megverni nem tudnók; de a szurást a vágások mellőzésével célul tűznünk nem szabad.

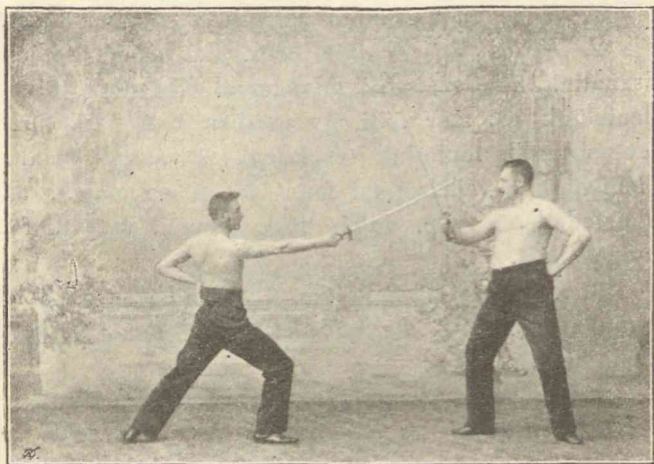
V. FEJEZET.

Cselvetés, összetett támadás.

Cselvetés alatt értjük kardunkkal véghez vitt azon mozdulatot, mit ellenfelünk félrevezetése céljából teszünk, és pedig, hogy ellenfelünket vagy védelmi állásából kizavarva, a támadt rést sujthassuk,

vagy hogy azon testrész védelmére kényszerítsük, melyet tulajdonképpen nincs szándékunk sújtani, csak hogy egy általunk már előre tervbe vett vágást akadály nélkül bevihezzünk.

A cselvetésnek a mondottak után mindenki át-

3. ábra.

láthatja hasznos voltát, csak arra szükséges ügyelni, hogy a cselvetést mint a villám kövesse a valóságos vágás.

A IV. fejezet egyes vágásaiból van összetéve a complicált támadás.

1. *Kettős fejevágás.* Vivó állásból a következőkép

visszük végbe: Kardunkat ellenfelünk kardja felett annyira bevisszük, hogy ellenfelünk kardjának vágó erejére (a hegytől számított $\frac{1}{3}$ rész) kardunk fokával reá csaphassunk, azt leszorithassuk, úgy hogy a második primnél, mit villámgyorsan ismétlünk, a fej fedetlenül álljon.

A vágás után azonnal vegyük fel a vivó állást.

2. *Kettős fej- és oldalgágás.* Ezt azon esetben használjuk, ha a második fejkágással elkéstünk, mivel ellenfelünk azt már védi, ily esetben a második primet már csak mutatjuk (cselezzük) s vágunk oldalt. Ellenfelünk a védelemmel fennt lévén elfoglalva, az oldal fedetlenül van. Vágás után azonnal vegyük fel a vivó állást.

3. *Kettős fej- és hasvágás.* A vivó állásból kivitele ugyanaz mint a 2. alattinál, csakhogy oldal helyett ütünk hast.

Vágás után azonnal vegyük fel a vivó állást.

4. *Kettős fej- és alsó szurás.* A vivó állásból a kivitel agyanaz mint a 2. sz. alatt, csakhogy second helyett alsó szurást alkalmazunk.

Szurás után azonnal vegyük fel a vivó állást.

5. *Has, oldal, fejkágás.* A vivó állásból következőleg visszük végbe: a két első vágást cselezzük, ellenfelünk a védelemmel lent lévén elfoglalva, a fej fedetlen s a villámgyorsan jövő fejkágást nem képes felfogni. Vágás helyett alkalmazhatjuk a felső szurást is.

6. *Oldal, has, mellvágás.* A két első vágást cselez-

zük, ellenfelünk a védelemmel lent lévén elfoglalva, a mell fedetlen.

E complicált vágások akként vannak összeállítva, hogy azok mintegy egymásból folynak s minden nagyobb nehézség nélkül kivihetők.

Miként a Bolgár Ferencz országgyűlési képviselő nagybecsű munkája a „párbaj-szabályok“ javasolja, a vivók egymástól oly távolságra állítandók fel, hogy ha kardjaikkal vivó állásba lépnek, a két kard hegye között legalább 1 méter távolság legyen, teljesen helyeselhető, mivel egyrészt, ha valamelyik felet elragadná az indulat heve és a jel bevárása nélkül kitörne, ellenfele, ki a védelemre még nem gondol, összeszedhesse magát s idejekorán vagy ő maga, vagy a segédek elhárithatják a veszedelmet, másrészt a felek jobban szemügyre vehetik egymást, állásukat, a kard fogását, tartását, s már az első mozdulatból meg lehet bírálni, vajjon ellenfelünk támadni akar-e vagy a védelemre szoritkozik.

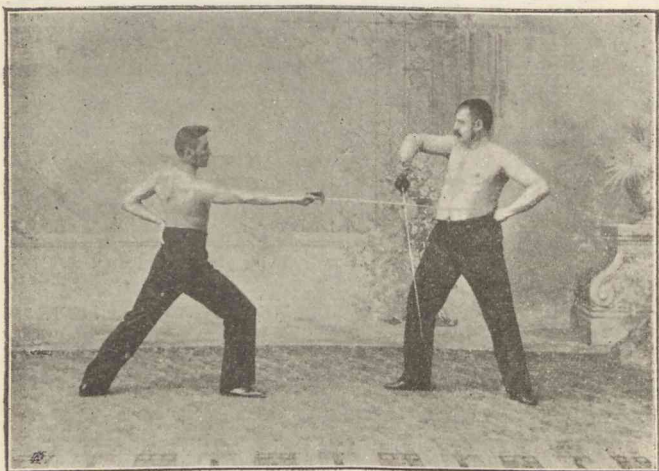
Ezen körülmények tudására, miként a II. fejezetben láttuk, igen szükségünk van, mert mi is a szerint rendezzük be vívásunkat.

Ezen 1 méter távolságot a feleknek kell behozniok a vívás folyamán, hogy egymást elérhessék (mensura) és pedig a *vivó felállásnak elhagyása* árán.

VI. FEJEZET

Előnyomulás.

A ki *támad*, annak feltétlenül *előre* kell mennie, míg a védelmet választott fél állását megtarthatja, esetleg vagy szintén előre vagy vissza vonul.

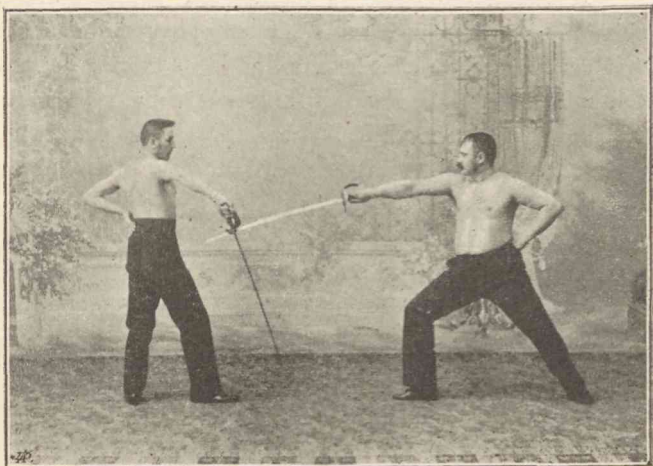

4. ábra.

Azon elvből kiindulva, hogy a test nehézsége a bal lábon nyugszik, az előnyomulásnak úgy kell történnie, hogy a vivó ezen egyensúlyrendet ne zavarja meg, ugyanazért következőleg menjünk előre: a testet egy kissé előre hajlítva, a test nehézségét által tesszük egy pillanatig a jobb lábra, most a bal

lábát hirtelen a jobb lábhoz huzva, a jobb lábbal ismét kilépünk, mi által a test nehézség ismét visszamegy a bal lábra. S az előre lépést így folytatjuk mindaddig, míg ellenfelünket szemmértékileg kilépéssel elérni véljük. Megtörténvén a vágás s a sebet láttuk, helyünkre (mit

5. ábra.

a felállításkor nyertük) visszavonulunk, lépdelünk. A visszavonulásnak is tökéletesen vivó állásban kell történnie, vagyis ne gondoljuk, hogy mivel támadásunk sikerült, több teendők nincsen, mert ellenfelünk viszont támadhat. (XI. fejezet.) Jóllehet minden egyes sebesülésnél a párbajvívás felfüggesztendő, de vannak

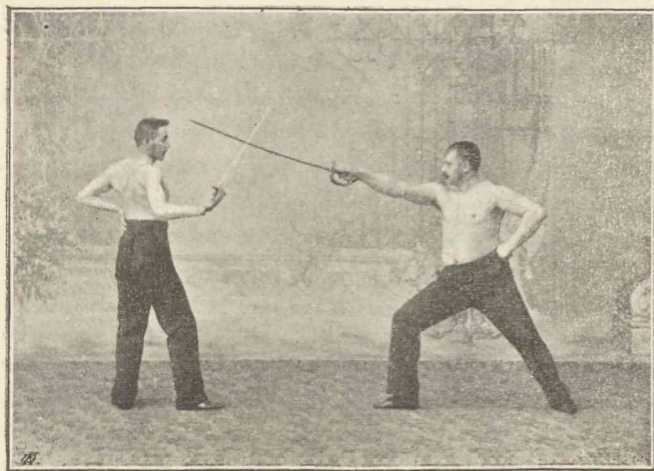

esetek, mikor a segédek nem veszik észre azonnal a sebesülést, a párbajt be nem szüntetik, s a megsebezett ellenfél, például csekélyebb sérülésnél, maga sem vevén észre a sérülést, támad és a magával, illetve a védelemmel mitsem gondoló ellentelet visszasebzi.

A visszavonulásnál is ugyanazon princípiumok tartandók szem előtt, mint az előnyomásnál vagyis itt is arra ügyeljünk, hogy mindig jobb lábunk legyen elől, mit a következőleg hajtunk végre: a jobb lábat huzzuk vissza a bal lábhoz, mi által a test nehézsége egy pillanatra a jobb lábra megy át, most a bal lábbal visszalépünk és pedig annyira a mennyire gondoljuk, hogy a test nehézséget az egyensúly megzavarása nélkül áttehetjük ismét a bal lábra. A lépéseket mindaddig ismételjük, míg magunkat eredeti felállítási helyünkön tudni véljük. Felállítási helyünkre érve, kardunkat a magasba emeljük és pedig azért, hogy karunkból a vér, mely most duzzadtá tette az ereket, ismét szétterjedhessen testünkben — s várjuk nyugodtan a vezénylő segéd jelszavát.

Most a segédek és az orvosok a sebesülthöz lépven, constatálják a sebesülés nagyságát, s ha a további vivásra képesnek tartják, — ha ugyan a feltételek úgy állapittattak meg — a további vivásra a jel, éppen úgy mint előbb, „vivó állásba“ megadatik. Mire a vivók újból vivó állásba lépnek, most a köszöntés elmarad s a „szabad“ jelszó megadatván, a vivás újból kezdetét veszi.

Ha ellenben a vivás feltétele első sérülés volt, vagy a megsebesült a vivást tovább folytatni képtelen, akkor a vivás beszüntetendő, a vezénylő segéd ehhez képest kijelentését megtevén, a vivók jobb lábuk kettős toppantásával jelzik a vivás berekesztését, s mint a

6. ábra.

vivás kezdetén, köszöntik első sorban a baloldalon álló segédek, azután a jobb oldalon álló segédek s végül egymást. Ezután a kardot adjuk át a segédeknek. Most van az ideje az esetleges *kibékülésnek*, mely akként történik, hogy miután a segédek a kardot elvették, a megsebezett ellenfél vagy mindkettő is

egymáshoz lép, egymásnak kezet nyújt s szavakat is intézhet egymáshoz. Ebben nincs semmi megalázó, sőt a tiszta jellemek méltó tette, mert a párbaj kiegyenliti a fenntforgott ügyet, párbaj után már nincs sértő és sértett, csak gavallér szempontból két egyformán becsületes ember, mert mindkettő életét tette kockára a becsületért. Oly engesztelhetlen ellenfelet sem fogunk találni, ki a sebesült kézfogását visszautasítaná.

Balkezes vivónál a vivó állás, előnyomulás és visszavonulás alkalmával a *bal* láb van elől.

VII. FEJEZET.

A rendszeres védelem.

A védelemnek éppen úgy, miként a támadásnak, *határozottnak, gyorsnak és keménynek* kell lennie. Kétszeresen akkora éberség, lelki jelenlét szükségeltetik hozzá, mert míg a támadás neme tőlünk füg s annak teljesen urai vagyunk, addig a védelem, az ellenfelünk által feladott kérdés megoldásában, ellenfelünk szándékának kitalálásában, a kivitel meghiusításában nyilvánul.

A védelem mikénti alkalmazását az egyes és összetett vágásoknál, könnyebb áttekintés czéljából ugyanazon sorrendben fogom tárgyalni, mint azokat a IV. fejezetben felvettem. És pedig tekintettel arra, hogy a védelem kétféle módszer szerint eszközözlendő, e két módszert külön-külön fogom tárgyalni. Itt ne

feledjük, hogy a kardnak csak markolatát és a pengének a kosártól számított $\frac{2}{3}$ részét használjuk sikeresen a védelemre.

VIII. FEJEZET.

Védelem a magas fejvédelmi vivó állásból.

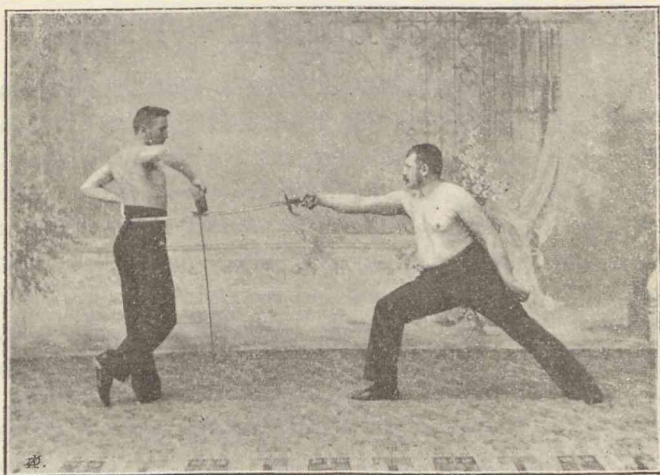
1. *A fejvágás védelme.* Maga a vivó állás védi a fejet, mert miként a III. fejezetben mondva volt, a kinyújtott kar a karddal együtt annyira van fejünk felett, hogy alóla ellenfelünket teljesen láthassuk, de nehogy a nem pontosan alkalmazott prim-vágás a markolat mellett csaphasson fejünkre, kardunk hegyét egy kissé balra fordítjuk oly formán, hogy kardunk előbbi fekvését keresztezze. Természetesen a kardél, most is felfelé fordítva marad, elvünk lévén minden vágást éllel adni és éllel felfogni. A védelmi helyzetből aztán rögtön a vivó állást vegyük fel. (8. ábra.)

2. *Mell-vágás védelme.* Vivó állásból következőleg visszük végbe: a kard hegyét lebuktatjuk annyira, hogy a padlóra majdnem függőlegesen álljon, és egyidejűleg kardunkat bal mellünk elé visszük. Általán véve a védelem minden phazisában *ellenfelünk kardját* mintegy *toljuk* el testünkötől. (9. ábra.)

3. *Hás-vágás védelme.* Éppen úgy miként a 2. pont alatt, csakhogy kardunkat egész lemélyítjük baloldalunk előtt. Itt ne feledjük, hogy a vivó állás-

ból kardunkat nagyon lehoztuk, tehát védés után villámgyorsan vigyük vissza a vivó állásba.

Ezek a balról jobbra irányított vágások jobb-ról balra irányított védelme. Miként látjuk a vágás és védelem keresztezi egymást. (4. ábra.)

7. ábra.

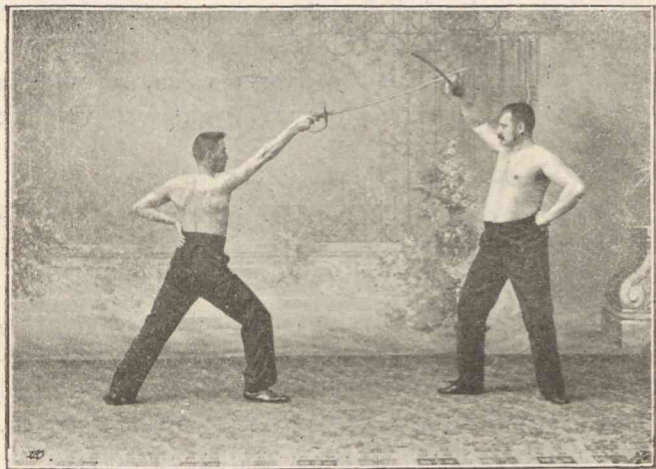
4. *Oldal-vágás védelme.* Vivó állásból következőleg visszük végbe: A kard hegyét lebuktatjuk annyira, hogy a padlóra majdnem függőlegesen álljon, az egész kardot csuklónk egy mozdulatával egyidejűleg kifordított éllel jobboldalunk elé visszük.

Védés után azonnal vegyük fel a vivó állást. (5. ábra.)

5. *Váll-vágás védelme.* A kardot egy mozdulattal a jobb váll elé hozzuk, úgy hogy a markolat a hónaljjal egy magasságban álljon, a kardhegy egyenesen felfelé van irányítva. (6. ábra.)

6. *A szurás védelme.* A felső szurást vivó állás-

8. ábra.

ból akként védjük, hogy kardunk hegyét a vivó állás elhagyása nélkül ellenfelünk kardja alá buktatjuk és balról jobbra irányzott nyomással a szurásban levő pengét kifordítjuk.

Védelem után azonnal vegyük fel a vivó állást. Az alsó szurást vivó állásból akként védjük,

hogy kardunk hegyét lebuktatva, ellenfelünk kardlapjára balról jobbra csapást mérünk, egyidejűleg gyorsan hátra lépünk. Védelem után a hátratett lépést (ugrást) előre lépéssel, azonnal hozzuk be s a vivó állást egyidejűleg vegyük fel. (7. ábra.)

Vannak, kik a hátraugrás helyett egyszerűen a jobb lábat a bal mögé vonják s a testet hátra hanyatt dűtik; de ezt csak egészen gyakorlott vivó alkalmazza, mert ha a szurás csak cselvetés volna, az utánna következő vágás védelme csak gyakorlott vivónak sikerül.

IX. FEJEZET.

Összetett támadás védelme.

A védelemnél cselvetés természetesen nem lévén, lássuk az összetett (complicált) támadás védelmét. Minthogy az összetett vágások az egyszerű vágásokból vannak complicálva, ezek védelmét pedig már láttuk, ismétlések elkerülése czéljából utalok az ott mondottakra. Általánoságban jegyezzük meg azt, hogy a támadás minden egyes nyilvánulását, ha mindjárt csak cselvetésül is van adva, védenünk kell. A védelemnél egyébiránt már a gyakorlat által kifejlődött *vivó érzés* különös segítségünkre van, mely a legteljesebb éberség segítségével önkéntelenül is oda viszi karunkat a fenyegetett hely védelmére. Természetesen a kardnak védőállását a leirtak szerint *szabályoznunk* kell.

Ne feledjük továbbá azon igen fontos körülményt folyton szem előtt tartani, mely döntő hatással van a küzdelem kimenetelére, t. i. hogy minő távolságra vagyunk ellenfelünktől, vajjon képes elérni kardjával, s ha látjuk, hogy a támadást (vágást) már oly távolságból alkalmazza, a honnét még minket el nem érhet, vivó állásunkból csak mutassuk (markirozzuk) a támadásnak megfelelő védelmet, avagy maradjunk nyugodtan vivó állásunkban. A vivók közötti *távolság* mindig helyes megítélésére legjobb mérték a vivó állás, a *kinyújtott kar*.

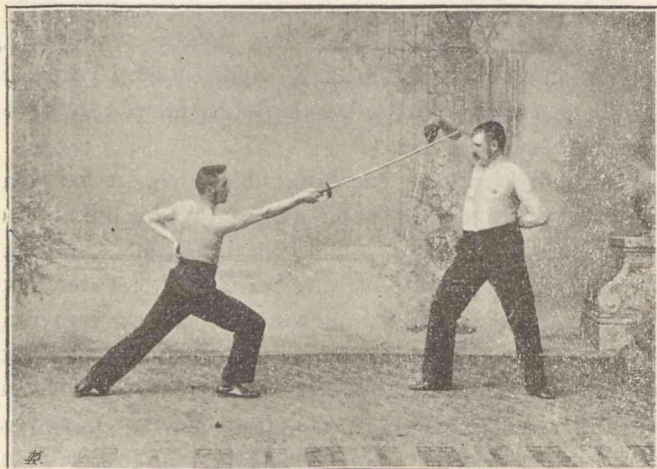
Ebből kifolyólag kardunkkal véghezvitt minden mozdulatot kinyújtott karral végezzük, kezünket ne kapkodjuk vissza, mert ellenfelünk ezt felhasználja a távolság kisebbitésére, s míg ez által kénytelenek volnánk magunkat közélről, testünk mellett, kis teren sikertelenül védeni, másrésztől kénytelenek volnánk visszalépni s ellenfelünk által nyomva folytonosan hátrálni, mert ellenfelünk kinyújtott karral támadva könnyebben elérne mint eléretnék, és éppen ezen körülménynél fogva a viszonttámadás (XI. fejezet) nem sikerülne.

Ha talán ellenfelünk heves támadás avagy helytelen védelmünk következtében áttört védelmi vonalunkon (a kard kétharmada), nyújtott karral tegyük egy visszalépést (ugrást), de a kart ne vonjuk be. Ezen lépést azután viszont támadással igyekezzünk azonnal behozni.

X. FEJEZET.

Rendszeres védelem a magas vállvédelmi állásból.

Miként neve is mutatja, vivó állás, melyben a váll védve van, vagyis azon pont, mely testünkben

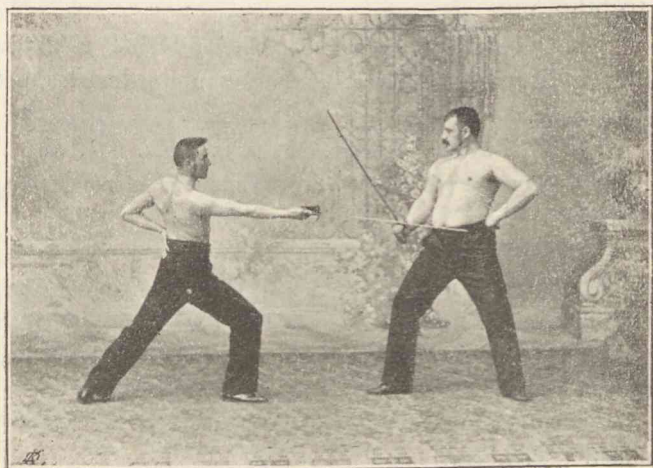

9. ábra.

ellenfelünkhöz legközelebb van. A kar a kézzel nem jöhet számításba, mert ez a fejvédelmi állásnál is legközelebb van. Ezen vivó állást úgy vesszük fel, hogy ellenfelünk köszöntése után a kardot, mivel a köszöntés utolsó fogásánál lent van, éllel kifordítva felhozzuk annyira, hogy a kard hegye rézsut ellenfelünk szemé-

nek legyen irányítva, a markolat a hónaljjal egy irányba jő.

1. *Fej vágás védelme.* Vivó állásból következőleg visszük végbe: Kardunkat a kardhegygyel egy kissé magunk felé hozva, felvisszük oly magasba, hogy a

10. ábra.

markolat alatt teljesen kiláthassunk. A kardhegy fölfelé néz. Védelem után azonnal vegyük fel a vivó állást. (2. ábra)

2. *Mellvágás védelme.* Vivó állásból következőleg visszük végbe: A kardot, mint a köszöntésnél, bal oldalunk elé visszük. A kardhegy fölfelé van irányítva

Kivédés után azonnal vegyük fel a védelmi állást. (3. ábra.)

3. *Has-vágás védelme.* Vivó állásból ugyanaz mint a mellvágásnál, csak hogy a markolatot mélyítsük a bal csipőig. A kardhegy ferdén felfelé van irányítva. Kivédés után azonnal vegyük fel a védelmi állást. (10. ábra.)

4. *Oldal-vágás védelme.* Vivó állásból ugyanaz mint a váll-vágás védelme, csak hogy a kardmarkolatot hozzuk le a csipővel egy magasságba.

5. *Váll-vágás védelme.* Maga az állás. (11. ábra.)

6. *Szurás védelme.* Vivó állásból következőleg vesszük végbe:

Felső szurásnál kardunk hegyét a szurásban levő penge alá mélyítjük, s csuklónk egy mozdulatával ellenfelünk kardját irányától eltolva — kifordítjuk.

Alsó szurásnál kardunkkal felülről oldalra irányítva rácsapunk a szurásban lévő pengére.

Kivédés után azonnal vegyük fel a védelmi állást. (12. ábra.)

Az összetett (complicált) támadás védelmét illetően a IX. fejezetben mondottak szem előtt tartásával még a következőket jegyezzük meg.

A két védelmi állást összehasonlítva, látni fogjuk, hogy ha csak a védelemre szorítkozunk, maradjunk a magas váll védelmi állásnál, de ha a védelem mellett támadni is akarunk, avagy mindjárt támadással akarjuk kezdeni vívásunkat, válasszunk a magas prim-állást,

ugyanis az előbbivel jobban távol tarthatjuk ellenfelünket, mivel a kardhegy minden fogásnál felé lévén fordítva, védelmi vonalunkat kevésbbé törheti át. A támadás azonban ezen állásból a kézre és karra vezethető sikerrel.

Egész testre intézendő támadásnál vegyük fel a magas fej védelmi állást.

XI. FEJEZET.

Rendszeres vízonttámadás. (Riposte.)

Támadás következtén a vivó állást, bár csak időlegesen, oda kell hagyni, ezzel a vágás mineműségéhez képest a test egyes részei fedetlenül maradnak, ha már most a támadást kivédtük, a keletkezett fedetlen résre, viszont támadunk. Hogy ily rést mentől kevesebbet nyujthassunk ellenfelünknek, hangsúlyoztam úgy a támadásnál, mint védelemnél, hogy a vágás illetve kivédés után, azonnal vegyük fel a vivó illetve védelmi állást. Több esetben láttam, hogy jeles vivó a vivó állás gyors felvételének elmulasztása miatt vesztette el a küzdelmet.

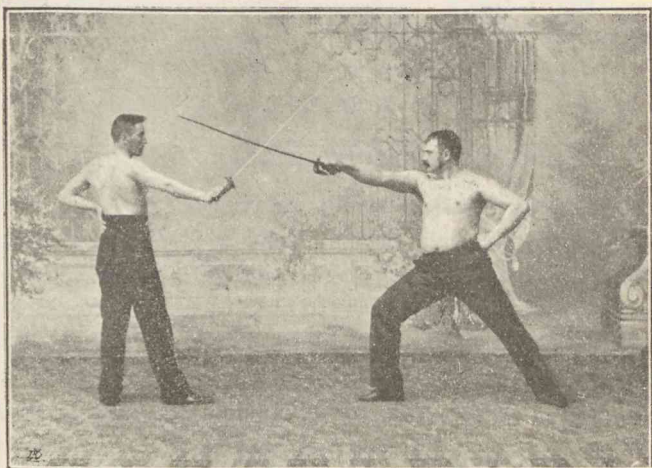
Lássuk már most a támadásnál az egyes vágásokat, minő rés nyílik általuk.

Itt tekintetbe veszem azt is, hogy a kivédés, mely viszont támadásra (riposte) alkalmas.

1. *Fej-vágás*, fedetlen a támadó *egész karja*, megfelelő védelemből ez könnyen sujtható.

2. *Mell-vágásnál* fedetlen a támadó *felső teste*, megfelelő védelemből a fej sikeresen sujtható.

3. *Has-vágásnál* fedetlen a támadó *egész felső teste*, a fej és gyomor sikeresen sujtható.

11. ábra.

4. *Oldal-vágásnál* fedetlen a támadó *jobb oldala*, a felső és alsó kar sikerrel sujtható.

5. *Váll-vágásnál* fedetlen a támadó *jobb oldala*, a hónalj sikeresen sujtható.

6. *Szurásnál* fedetlen a támadó *keze és karja*, mindkettő sikeresen sujtható.

Az összetett (complikált) vágásoknál természetesen a ripostok csak annyiban jelölhetők, a mennyiben az egyszerű vágásoknál alkalmaztuk, minthogy itt a főszerepet a cselvetés bírván, ha ad is rést, a védelem sokkal jobban igénybe van véve, semhogy a rések sujthatók volnának. Elvünk egyébiránt mindig az legyen, hogy előbb a saját biztonságunkért küzdjünk s ha ezt kivittuk, sujtsuk ellenfelünket.

XII. FEJEZET.

Elő-vágások.

A II. fejezetben foglalt elvből kiindulva, ha *természetes, nem iskolázott* vívóval van dolgunk, támadását várjuk be, s midőn előnyomulásával a szabályszerű mensurát behozta, a kézre vagy a karra alkalmazott alsó, belső, külső vagy felső vágással fogadjuk, a szerint a mint a rést mutatja, egyidejűleg vonuljunk vissza lépésről lépésre, oly tempóban, a milyenben ellenfelünk előnyomul. A visszavonulás alatt az elő-vágást többször alkalmazhatjuk, de mindig csak a kézre és karra, mert csak úgy kerülhető el az ambó vagyis azon lehetőség, hogy mi adunk egy testvágást, s ellenfelünk ugyanakkor kéz vagy karvágást alkalmaz.

Az elő-vágásnak *gyorsnak és jól kiszámított*nak kell lennie.

XIII. FEJEZET.

Penge támadás. Penge megkötés. Lefegyverzés.

Penge támadás alatt értjük ellenfelünk kardpengéjére mért csapást azon célból, hogy a pengét *irányától eltérítsük*, s az így támadt *résbe hatolhassunk*.

A penge támadást mindannyiszor alkalmazhatjuk, a hányszor ellenfelünk kardja felénk *lappal* van fordítva.

A pengére éllel vagy fokkal egyaránt lehet csapni. Ha éllel mértük a csapást, a testvágást *fokkal* huzzuk vissza, ha pedig fokkal mértük a csapást, *éllel* jövünk vissza.

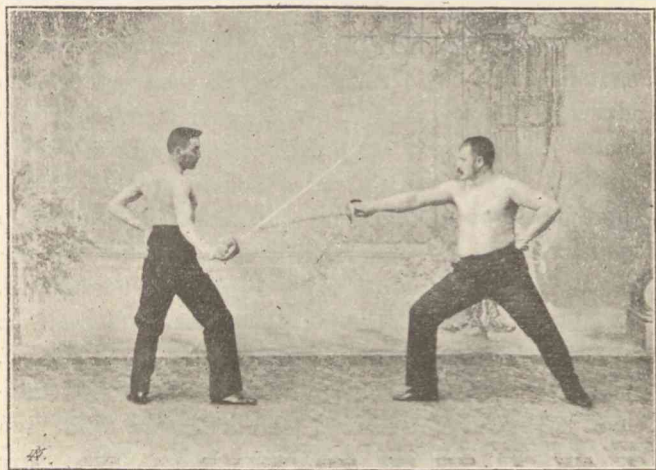
Ha kardpengénkkel ellenfelünk kardpengéjét úgy üldözzük, hogy a mi pengénk mindig ellenfelünk teste és kardpengéje között a *pengén* fekszik, akkor ellenfelünket működésében megkötöttük. Ezen műtétet kard-megkötésnek nevezzük. A kard-megkötést akkor alkalmazzuk, ha *különösebben* védelmi pozícióra vagyunk elhatározva.

Ha ellenfelünk váll védelmi állásban a penge lapját mutatja, és a markolattól számított $\frac{1}{3}$ rész pengére erős *haránt* ütést mérünk, a kardot csak nehezen tarthatja meg a kezében, esetleg el is ejti; ugyyszintén ha alacsony fej védelmi vivó állásban látjuk a penge lapját, az erre mért erős csapás ugyanazt eredményezi. Ezen műtétet lefegyverzésnek hívjuk.

Lefegyverzés esetén, hogy minő magatartást tanúsítson a győztes ellenfelével szemben, társadalmi

körökben megoszlanak a vélemények, mely különösen e kérdés körül forog, vajjon joga van-e a győztesnek a védtelen ellenfelet megvágni? Vannak, a kik azt mondják, hogy nincs joga, hanem vegye fel a kardot (ha kiesett a kézből) s adja át ellenfelének a küzde-

12. ábra.

lem folytatására. Ezen nézetet nem osztom, mert a győztes a vívás további folyásában, ha ellenfele által, kit már legyőzött, megsebesítenék, ugyan megjárna nagylelkűségével. Én határozottan azon gárdához tartozom, a mely megadja a jogot a győztesnek ellenfelét megsebezni, de azon hozzáadással, hogy ha a

legyőzött „pardont“-t mond, a győztesnek már nincs joga ellenfelét megvágni. Természetesen ezzel a párbaj befejezést nyer.

XIV. FEJEZET

Kitérés.

A küzdterén, miután a segédek a felállítás helyét megállapították s a felállítási helyek nem egy formán kedvezők (pld. a napsugár, a világosság az egyik helyre szembe jő) rendesen sorshuzás útján döntik el a felek felállását, akkor annak, ki a kedvezőtlenebb helyet kapta, joga van a küzdelem alatt magának kedvezőbb helyzetet teremteni, ellenfelének a kedvezőbb helyzetből való kiszorítása árán is. A „párbaj szabályok“ II. rész 15-ik pontja értelmében: *jobbra, balra ugrani, az ellenfelet bármely oldalról támadni szabályszerű eljárás, ennél fogva a kedvezőtlenebb helyzetet nyert fél a küzdelem megkezdésére adott jel elhangzása után vivó állásban tartott karddal balra vagy jobbra oldalmenetre indul, s ezzel ellenfelét állása irányának megváltoztatására kényszeríti. Csak arra szükséges ügyelni, hogy a menet alatt a mensura betartva legyen. A menet alatt és után az általa elfoglalt pozícióból vivhat a vezénylő segéd „állj“ szaváig. Ennek elhangzása után újból az eredeti felállítási helyre kell visszavonulni; de ezen küzdelmet a felállítási helyért, a vívás minden újabb menetében szabályszerűleg ismételheti.*

XV. FEJEZET.

Egyéb tudnivalók.

Sok segéd felének azon tanácsot adja, hogy szükséges egy-két pohár szeszes italt a kiállás előtt meginni. Ez nem helyes tanácsadás, mert sehol sincs oly nagy szükség a mérlegelésre és éberségre, mint éppen a vivásnál. Tudjuk, hogy a szeszes ital a vért pezsgésbe hozza, az idegeket normális helyzetükből kizavarja; igaz, hogy ez által a tagok bizonyos fokozott elevenséget öltenek fel, de az agy higgadtsága, az ítélő tehetség elvész, az éberség meddővé lesz, a minek *jelenléte* a vivásnál a főkellék. A mennyire a körülmények megengedik, ebéd előtt vivjunk. Vivásnál használjunk félczipőt alacsony sarokkal, ebben egyrészt biztosabb az állás, lépés előre vagy hátra, mivel vivásnál a lépés csakis a *láb érzékére* van alapítva, másrészt vivásnál éppen a lábfej erei duzzadnak s ezt a kivágott czipő nem akadályozza. A felállás előtt gyanta-porral hintsük be tenyerünket, mert vivás alatt az egész test, de különösen a kéz izzad s ezen körülmény következtében nehogy kardunk kicsusszon, gondoskodjunk gyanta-porról, melylyel czélszerű a padlót is behinteni az esetleges elsiklás kikerülése czéljából. Vivás alatt viseljük magunkat a helyzet méltóságának megfelelő komolysággal, különösen tartózkodjunk attól, hogy

XA 224742

h

38

akár ellenfelünket, akár a segédekét megszólítsuk.
Vivás után, ha az orvosokat nincs okunk igénybe
venni, felöltözködven, a jelenlevőket köszöntsük s a
vivó tért azonnal hagyjuk el.

1926/27 3536

